

HIRM

HIRM

Trump Valges Majas

**Bob
Woodward**

Inglise keelest tõlkinud Jana Linnart

Originaali tiitel:

Bob Woodward
Fear. Trump in the White House
Simon & Schuster, 2018

Toimetanud Kristiina Ainelu
Kujundanud Villu Koskaru

Copyright © 2018 by Bob Woodward
Tõlge eesti keelde © Jana Linnart ja Tänapäev, 2018

ISBN 978-9949-85-498-1
Trükitud OÜ Greif trükikojas

Elsale

Sisukord

AUTORI ISIKLIK MÄRKUS	9
MÄRKUS LUGEJATELE	13
♦ <i>Proloog</i>	15
♦ <i>Peatükid 1–42</i>	25
TÄNUAVALDUSED	424
ALLIKAD	428
FOTOD	454
AUTORIST	455

Autori isiklik märkus

Täna kogus südamest Evelyn M. Duffyt, kes on mind assisteerinud neljast presidendist kõneleva viie raamatu juures. President Trumpi puhul on eriliseks takistuseks sügavad emotsioonid ja kired, mida ta kutsub esile nii toetajates kui ka kriitikutes. Evelyn mõistis otsekohe, et on vaja saada uut autentset infot ning leida sellele sobiv raamistik, kajastamaks olukorda Valges Majas nii põhjalikult kui võimalik.

Evelyn teadis, et need faktid on olemas ja me peame kiiresti kirja saama võimalikult palju, kuni mälestused on veel värsked ning dokumendid ja märkmed alles. Vahel juhtus, et päeva-paari jooksul tegime uurimistööd, küsitlesime, panime info kirja ja kirjutasime ümber terveid raamatulõike, mis katsid välispoliitikat Põhja-Koreast ja Afganistanist Lähis-Idani ning sisepoliitilisi teemasid alates kaubavahetusest ning lõpetades sisserände ja maksudega.

Evelyn kandis hoolt, et ehitaksime loo ümber konkreetsete stseenide, millel on konkreetsete kuupäevad ja osalised. Evelyni tööetika on märkimisväärne ja teda iseloomustavad sügav õiglustunne, uudishimu ja ausus. Ta varustas mind uuringute,

taustainfo, kronoloogiate, ajaleheväljalõikevirkade ja oluliste vastamata küsimuste loeteludega, jagas oma nägemusi ning tegi ettepanekuid lisaintervjuudeks.

Evelyn tõi kaasa oma lõputu kaine mõistuse ja tarkuse, olles suurepärase kaastöötaja ning vaimus – ja tänu panuse suurusele – kaasautor.

„Tõeline võim on – ma ei taha seda sõna isegi kasutada – hirm.”

Presidendikandidaat Donald J. Trump intervjuus
Bob Woodwardile ja Robert Costale 31. märtsil
2016 Washingtonis Trump International Hoteli
vana postkontori paviljonis.

Märkus lugejatele

Intervjuud selle raamatu tarvis on tehtud ajakirjaniku põhjalike taustauuringute põhireegli järgi. See tähendab, et kogu infot võib kasutada, kuid ma ei ütle, kes selle andis. Raamatu aluseks on sadu tunde intervjuusid nende sündmuste otseste osalejate ja tunnistajatega. Peaaegu kõik lubasid intervjuusid salvestada, et lugu saaks jutustada suurema täpsusega. Kui olen omistanud osalejatele täpseid tsitaate, mõtteid või järeldusi, siis pärineb info sellelt inimeselt, otsest infot omavalt kolleegilt või kohtumise märkmetest, isiklikest päevikutest, toimikutest ning valitsuse või isiklikest dokumentidest.

President Trump keeldus intervjuust selle raamatu tarvis.

PROLOOG

2017. aasta septembri alguses, Trumpi presidentuuri kaheksandal kuul, astus Goldman Sachsi endine president Gary Cohn, presidendi peamine majandusnõunik Valges Majas, Ovaalkabinetis ettevaatlikult presidendi kirjutuslaua poole.

Kahekümne seitsme aasta jooksul Goldmanis oli kahe-meetrine, kiilaspäine, hulljulge ja enesekindel Cohn teeninud miljardeid oma klientidele ning sadu miljoneid endale. Ta oli võtnud endale privileegi Trumpi Ovaalkabinetti sisse jalutada ja president oli sellega leppinud.

Laual oli üheleheküljeline visand viimase kirjast Lõuna-Korea presidendile, mis peatas USA ja Korea vabakaubandusleppes KORUS.

Cohn oli vapustatud. Trump oli kuid ähvardanud taganeda leppes, mis oli majandussuhete, militaarkoostöö, ja mis kõige tähtsam, ülisalajaste luureoperatsioonide ja sõjalise võimekuse aluseks.

1950. aastatel sõlmitud leppe kohaselt hoidsid Ühendriigid Lõuna-Koreas 28 500 sõdurit ning juhtisid ülisalajasi ja tundlike erijuurdepääsuprogramme (SAP), mille taga oli ülisalajane

kodeeritud luure- ja sõjaline võimekus. Nüüd suutsid Põhja-Korea mandritevahelised ballistilised raketid kanda tuumalõhkepead – võib-olla kuni USA territooriumini. Põhja-Korea raketil kulunuks Los Angelesse jõudmiseks kolmkümmend kaheksa minutit.

Tänu neile programmidele oli Ühendriikidel võimalik seitsme sekundi jooksul avastada mandritevahelise raketi lendulaskmine Põhja-Koreas. Samaväärsel süsteemil Alaskas kulus selleks viisteist minutit – hämmastav vahe.

Võime avastada raketistart seitsme sekundi jooksul annaks USA relvajõududele aega Põhja-Korea rakett alla tulistada. See on ehk kõige tähtsam ja salajasem asi, mis USA valitsust puudutab. Ameerika kohalolek Lõuna-Koreas on riikliku julgeoleku tuum.

KORUS-e kaubandusleppe, mida Lõuna-Korea pidas oma majanduse seisukohalt hädavajalikuks, ülesütlemine võinuks kahe riigi vahelised suhted hävitada. Cohn ei suutnud uskuda, et president Trump riskiks USA riiklikule julgeolekule vältimatult vajaliku luurevõimekuse kaotamisega.

Selle kõige taga oli Trumpi raev, põhjuseks 18 miljardi dollari suurune aastane puudujääk Ühendriikide kaubavahetuses Lõuna-Koreaga ning asjaolu, et USA kulutas oma vägede hoidmiseks seal 3,5 miljardit dollarit aastas.

Hoolimata pea igapäevastest teadetest kaose ja ebakõlade kohta Valges Majas ei teadnud avalikkus, kui hull siseolukord tegelikult oli. Trump muutis alatasa meelt, oli tujukas. Olles viletsas tujus, sest miski, olgu see mis tahes, oli ta marru ajanud, võis ta KORUS-e kaubandusleppe kohta öelda: „Me ütleme selle täna üles.”

Kuid kiri 5. septembrist 2017 oli potentsiaalne riikliku julgeolekukatastroofi vallapäästja. Cohn kartis, et Trump allkirjastab kirja, kui seda näeb.

Cohn võttis kirja presidendi laualt. Ta pani selle sinisesse kausta pealkirjaga „SÄILITADA”.

„Varastasin selle ta laualt,” rääkis ta hiljem ühele kolleegile. „Ma ei saanud lasta tal seda näha. See dokument ei satu kunagi ta silma alla. Ma pean riiki kaitsma.”

Valge Maja ning omaenda mõttemaailma anarhia ja korratuse tõttu ei märganudki president, et kiri oli kadunud.

Tavaliselt oleks sääraste kirjade eest, nagu see, mis oli mõeldud Lõuna-Korea presidendile, vastutanud personalisekretär ja presidendi paberimajanduse korraldaja Rob Porter. Ent seekord oli kirjavisand jõudnud Trumpi kätte tundmatut kanalit pidi. Personalisekretäri ametikoht on tagasihoidlik, kuid suure tähtsusega igas Valge Maja administratsioonis. Porter oli teinud Trumpile kuude kaupa kokkuvõtteid memode ja teiste dokumentide, sealhulgas kõige tundlikumate sõjaväe ja CIA salaoperatsioone puudutavate otsuste kohta, mis olid riikliku julgeoleku seisukohalt üliolulised.

193 cm pikk piitspeenike mormooniperest pärit Porter oli üks hallidest meestest: säratu organisatsiooniametnik, kes oli õppinud Harvardis ja Harvardi õigusteaduste koolis ning olnud Rhodesi stipendiaat. Hiljem avastas Porter, et kirjavisandist oli arvukalt koopaid, ja nad kandsid Cohniga hoolt, et ükski neist ei jääks presidendi lauale.

Cohn ja Porter töötasid koos vastu Trumpi korraldustele, mida nad pidasid kõige impulsiivsemateks ja ohtlikumateks. See ja teised samasugused dokumendid lihtsalt kadusid. Kui Trumpi laual oli ülelugemiseks visand, tõmbas Cohn selle vahel lihtsalt ära ja president unustas paberi olemasolu. Ent kui kiri oli tema laual, andis ta allkirja. „Me ei teinud seda riigi pärast,” ütles Cohn eraviisiliselt. „Me päästsime teda nende asjade tegemisest.”

See polnud midagi vähemat kui administratiivne *coup d'état*, Ühendriikide presidendi tahte ja tema põhiseadusliku võimu õõnestamine.

Porter, kes koordineeris poliitikaotsuste ja päevaplaanide tegemist ning juhtis presidendi paberimajandust, ütles ühele kolleegile: „Kolmandiku minu tööst moodustas püüd reageerida mõnele tema tõeliselt ohtlikule ideele ja anda talle põhjust arvata, et võib-olla ei olnudki need ideed nii head.”

Teine strateegia oli venitada, edasi lükata, viidata juriidilistele piirangutele. Juristiharidusega Porter ütles: „Kuid asjade venitamine või talle viimata jätmine või ütlemine – õigustatult, mitte lihtsalt ettekäändena – et seda tuleb kontrollida või me peame sellega rohkem töötama või et meil ei ole õigusnõuniku heakskiitu –, oli kümme korda sagedasem kui dokumentide tema lauvalt võtmine. Tundus, nagu kõnniksime pidevalt kaljuveerel.”

Oli päevi või nädalaid, kui olukord tundus olevat kontrolli all ja nad olid servast paar sammu eemal. „Teine kord kukkusime üle serva ja asuti tegutsema. Alati tundus, et kõnnid otse serva peal.”

Kuigi Trump ei maininud kunagi kadunud kirja 5. septembrist, ei unustanud ta, mida tahtis kaubanduslepingu suhtes ette võtta. „Sellest kirjast oli mitu versiooni,” ütles Porter ühele kolleegile.

Hiljem puhkes Ovaalkabinetis Lõuna-Korea lepingu üle äge vaidlus. „Mul on ükskõik,” ütles Trump. „Mul on neist argumentidest kõrini. Ma ei taha sellest rohkem kuulda. KORUS-ega on kõik.” Ta hakkas dikteerima uut kirja, mille tahtis ära saata.

Presidendi väimees Jared Kushner võttis Trumpi sõnu tõsiselt. Kolmekümne kuue aastane vaoshoitud, peaaegu aristokraatliku käitumisega Jared oli Valge Maja vanemnõunik. Ta on Trumpi tütre Ivankaaga abielus olnud alates 2009. aastast.

Kuna Jared istus presidendile kõige lähemal, asus ta Trumpi öeldut üles kirjutama.

„Kirjuta kiri valmis ja too mulle allakirjutamiseks,” käskis Trump teda.

Jared koostas presidendi dikteerimise järgi uut kirja, kui Porter sellest kuulis. „Saada mustand mulle,” ütles ta. „Kui me seda teeme, siis ei saa seda teha salvrätikule. Me peame selle kirja panema nii, et see meile häbi ei teeks.”

Kushner saatis oma visandi paberkoopia. Sellest polnud kuigi palju kasu. Porter ja Cohn lasid midagi kokku kirjutada näitamaks, et nad teevad, mida president oli käskinud. Trump ootas kohest reageerimist. Nad ei saanud marssida kohale tühjade kätega. Visand oli osa suitsukattest.

Ametlikul nõupidamisel esitasid KORUS-e ülesütlemise vastased kõikvõimalikke argumente: USA ei olnud kunagi varem vabakaubanduslepet lõpetanud, olid õiguslikud küsimused, geopoliitilised küsimused, olulised riikliku julgeoleku ja luure küsimused; kiri ei olnud valmis. Nad lämmatasid presidendi faktide ja loogikaga.

„Töötame siis kirjaga edasi,” ütles Trump. „Ma tahan näha järgmist visandit.”

Cohn ja Porter ei valmistanud järgmist visandit ette. Nii ei olnud presidendile midagi näidata. Selleks hetkeks oli küsimuse varjutanud udu, mis kaasnes presidendi otsuste tegemisega. Trump hakkas tegelema teiste asjadega.

Kuid KORUS-e probleem ei kadunud. Cohn rääkis kaitseminister James Mattise, merejalaväe erukindraliga, kes oli ehk mõjukaim isik Trumpi kabineti liikmete ja personali seas. Sõjaveteran Mattis oli teeninud relvajõududes nelikümmend aastat. 175 cm pikkust tikksirget kindralit iseloomustas alaline maailmaväsimus.

„Me kõigume serval,” ütles Cohn kaitseministrile. „Võimalik, et seekord vajame toetust.”

Mattis püüdis piirata oma käike Valgesse Majja ja jääda nii palju kui võimalik sõjaliste küsimuste juurde, kuid mõistes olukorra pakilisust, tuli ta Ovaalkabinetti.

„Härra president,” ütles ta. „Kim Jong-un kujutab endast meie riiklikule julgeolekule kõige vahetumat ohtu. Me vajame Lõuna-Koread liitlasena. Võib tunduda, et kaubavahetus ei ole selle kõigega seotud, kuid see on keskse tähtsusega.

Ameerika sõjalised ja luurevarad Lõuna-Koreas on selgrooks meie võimele end Põhja-Korea eest kaitsta. Palun ärge katkestage lepet.”

„Miks maksab USA aastas miljard dollarit raketitõrjesüsteemi eest Lõuna-Koreas?” küsis Trump. Ta oli maruvihane lõppfaasi kõrglennu ala kaitsesüsteemi (THAAD) raketitõrjesüsteemi pärast ning ähvardas viia selle Lõuna-Koreast ära Oregoni osariiki Portlandi.

„Me ei tee seda Lõuna-Korea pärast,” ütles Mattis. „Me aitame Lõuna-Koread, sest see aitab meid.”

President paistis nõustuvat, kuid ainult selleks hetkeks.

2016. aastal kirjeldas kandidaat Trump Bob Costale ja mulle presidendi tööd järgmiselt: „Rohkem kui midagi muud on see meie riigi julgeolek ... See on number üks, kaks ja kolm ... Tugevad relvajõud ei lase juhtuda meie riigile väljastpoolt halbu asju. Ja ma olen kindel, et see jääb minule alati selle definitsiooni osaks number üks.”

Tegelikkus oli säärane, et 2017. aastal olid Ühendriigid emotsionaalselt ülrierutatud, muutliku ja ettearvamatu juhi sõnade ja tegude lõa otsas. Tema personal oli ühendanud jõu, et sihilikult panna pidurit presidendi kõige ohtlikumatele mõttesähvatus-tele. See oli maailma võimsaima riigi täitevvõimu närvivapustus.

Järgnev lugu ongi sellest.

Pre-decisional/Deliberative

September 5, 2017

His Excellency Moon Jae-in
President of the Republic of Korea
The Blue House
Seoul
Republic of Korea

His Excellency Kim Hyun-chong
Minister for Trade
Ministry of Trade, Industry and Energy
402 Hannuri-daero
Sejong-si 30118
Republic of Korea

Dear Sirs:

The United States-Korea Free Trade Agreement (Agreement), in its current form, is not in the overall best interests of the United States economy. Thus, in accordance with Article 24.5 of the Agreement, the United States hereby provides notice that it wishes to terminate the Agreement. As prescribed by the terms of Article 24.5, the Agreement shall terminate 180 days after the date of this notice. During this period, the United States is prepared to negotiate with the Republic of Korea on economic issues of concern to both countries.

Respectfully,

Donald J. Trump
President of the United States

Robert E. Lighthizer
United States Trade Representative

KEEP

2017. aasta 5. septembri visand kirjast Lõuna-Korea presidendile kaubandus-
leppe ülesütleamise kohta. Gary Cohn võttis selle president Trumpi kirjutus-
laualt Ovaalkabinetis, et seda ei saaks allkirjastada ja ära saata.